

Iskolaszövetkezetekre létrehozása

Az iskolaszövetkezetekre a korábbi, az Mt-ben megtalálható jogi szabályozással ellentétben 2016. szeptember 1-től a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. Tv. II. fejezete tartalmaz rendelkezéseket annak 2. pontjában, és a törvény 7. § (1) bekezdése azzal kezdődik, hogy az iskolaszövetkezet tagjai középfokú iskolával, a kollégiummal, illetve az alapfokú művészeti iskolával, szakképző intézménnyel tanulói jogviszonyban álló tanulók vagy felnőttképzési jogviszonyban álló képzésben részt vevő személyek, és a felsőoktatási intézménnyel hallgatói jogviszonyban álló hallgatók. Így tehát általános iskolai tanuló nem lehet tagja az iskolaszövetkezetnek, de a korábban már idézett szabályok szerint az sem, aki bár középfokú iskolával, kollégiummal, alapfokú művészeti iskolával tanulói jogviszonyban van, de 15. életévét még nem töltötte be, mert ezt az Mt. ebből a szempontból természetesen kötelező 34. § (2) bekezdése nem teszi lehetővé.

Az iskolaszövetkezet vonatkozásában alkalmazni kell még a Ptk. Hatodik könyvének a megbízási szerződésre vonatkozó

rendelkezéseit, és alkalmazni kell a Ptk. Harmadik könyvének negyedik részét is, amely a szövetkezetekről szóló általános rendelkezéseket tartalmazza, illetve az Mt. azon rendelkezéseit, amelyeket a szövetkezetekről szóló törvény kifejezetten nevesít, felsorol.

Az iskolaszövetkezet ezeknek a rendelkezéseknek megfelelően legalább hét tagból áll, mert szövetkezeteknél ez a legalacsonyabb létszám. Miután azonban az iskolaszövetkezetnek kötelező jelleggel tagja az az oktatási intézmény, amely tanulói, hallgatói alkotják magát az iskolaszövetkezetet, és tagja lehet az oktatási intézmény fenntartója is, ha mindketten tagok, úgy a hét főt meg kell haladni a tagok létszámának, mert a tagok legalább 90 %-a olyan természetes személy kell, hogy legyen, aki az oktatási intézménnyel tanulói vagy hallgatói – tanulókról a középfokú, hallgatókról a felsőfokú oktatási intézmény esetén beszélünk – jogviszonyban áll.

Az oktatási intézmény tagságához mindenképpen szükséges a fenntartó hozzájárulása. Az is szükséges, hogy az adott intézmény alapító okirata ezt lehetővé tegye. Felsőfokú oktatási intézmény esetén annak szenátusa támogatásával kell rendelkezni ahhoz a fenntartón túlmenően, hogy a

Frissítve: 2021.12.31.

felsőfokú oktatási intézmény iskolaszövetkezet tagja lehessen.

Az iskolaszövetkezet vállalhatja, hogy az adott oktatási intézményben előírt gyakorlati képzést teljesítse – legalább részben -, tehát nemcsak arra van lehetőség, hogy külső megrendelőkkel kerülhessen kapcsolatba. Ebben az esetben azonban külön megállapodást kell az általában előírt tagi megállapodáson túlmenően az iskolaszövetkezetnek saját tagjaival kötnie. Az iskolaszövetkezet alapszabály alapján tevékenykedik, és közhasznú jogállású is lehet. Nagyon fontos rendelkezés, hogy az oktatási intézményen és annak fenntartóján kívül valamennyi – tehát természetes személy - tagjának személyes közreműködést kell vállalnia, ellentétben a szövetkezetekre vonatkozó általános szabályozással. Az alapszabály közgyűlés által történő elfogadásán túl annak érvényességéhez azon oktatási intézmény fenntartójának is szükséges a hozzájárulása, *amelyik oktatási* intézményhez kapcsolódóan alakul meg az iskolaszövetkezet.

Az iskolaszövetkezet köt a munkavégzésre vonatkozóan megállapodást a szolgáltatás fogadójával, tehát azzal, aki ténylegesen foglalkoztatni fogja az iskolaszövetkezet tagjait. Miután két szervezet köt egymással megállapodást, a

megállapodásban rögzített díjazás után a szolgáltatás fogadóját nem terheli személyi jövedelemadó vagy járulékfizetési kötelezettség, de nincs járulékfizetési kötelezettsége magának az iskolaszövetkezetnek sem. Ezért ez a foglalkoztatási forma kedvező mindkét szervezet (és ebből következően az iskolaszövetkezet tagjai) részére is. Az is fontos, hogy az iskolaszövetkezet által a díjazásról kibocsátott számla Áfa tartalmára a fordított adózás szabályai alkalmazandóak.

Az iskolaszövetkezet valamennyi tagjával a közöttük megvalósuló gazdasági együttműködésre, a tag személyes közreműködése módjára – természetesen az alapszabály adta keretek között – tagi megállapodást kell, hogy kössön, amelyben kifejezetten rögzíteni kell azokat a konkrét feladatokat, amelyekre vonatkozóan az iskolaszövetkezet tagja személyesen közreműködni köteles, szükséges rögzíteni továbbá a díjazás módját. Célszerű a tagi megállapodásban rögzíteni az egyéb kikötéseket, például a szabadság kiadásának módját. Az iskolaszövetkezet tagját ugyanis a korábbi szabályokkal ellentétben 2016. szeptember 1-től megilleti a szabadság és a tanulói jogviszonyban álló – és ezért általában – fiatal munkavállalónak minősülő

Frissítve: 2021.12.31.

fiatalkorúakat még az évi 5 nap pótszabadság is megilleti. Ezeket természetesen a ledolgozott napok után kell kiszámolni, és miután évi 260 munkanap a kiinduló nap, és az alapszabadság 20 nap, minden ledolgozott 13. nap után jár egy nap rendes szabadság, és minden 53. ledolgozott nap után jár egy nap pótszabadság. Amennyiben a ledolgozott napok száma után tört nap kerülne megállapításra, úgy a kerekítés szabályait kell alkalmazni, tehát 9,47 nap után kilenc nap, 9,50 nap után pedig tíz nap szabadság jár. A szabadságot minden év december 31-ig kell kiadni, ami ebben az esetben ténylegesen az egy napi szabadságra eső díjazás kifizetését jelenti annyiszor, ahány napi szabadság, illetve pótszabadság az iskolaszövetkezet tagját megilleti.

Az iskolaszövetkezet tagja díjazásából kizárólag a személyi jövedelemadó összegét (jelenleg a díjazás 15 %-a) lehet levonni, azonban az iskolaszövetkezet tagjaként eltöltött időt, illetve a kapott díjazást a nyugdíj számításánál nem lehet figyelembe venni, és az iskolaszövetkezet tagját betegsége esetén táppénz sem illeti meg a díjazása után. Az iskolaszövetkezet tagja azonban természetesen ettől még biztosított jogviszonyban áll, hiszen fennáll tanuló

Frissítve: 2021.12.31.

jogviszonya, amely alapján teljes körű egészségügyi ellátás illeti meg.

A jogszabály jelenleg meghatározza annak érdekében, hogy az iskolaszövetkezet tagja díjazása legalább a minimálbér összegét elérhesse a legalacsonyabb díjat (minimális szolgáltatási óradíjnak nevezi a 274/2017. (IX. 21.) Korm. rendelet), hogy az iskolaszövetkezet részére járó szolgáltatási díj legalább el kell, hogy érje a minimálbér egy órára vetített összegének 1,178-szorosával. Ezt nyilvánvalóan órabér figyelembevételével lehet meghatározni, hiszen az iskolaszövetkezet tagja általában a napi 8, illetve a heti 40 órát és a havi 22 munkanapot nem teljesíti.

Fontos tudnunk az iskolaszövetkezetről, hogy az általános szabályok alapján működő szövetkezettel ellentétben fel nem osztható alapot nem kell képeznie, amennyiben az oktatási intézménytől vagyont kap, annak azt a részét, amit az intézmény a szakképzési hozzájárulás keretében kapott fejlesztési támogatásából adja, külön megállapodásba kell foglalni, és az iskolaszövetkezet jogutód nélküli megszűnésekor ezt a vagyont az alapszabály rendelkezése szerinti iskolaszövetkezet vagy iskolaszövetkezeti szövetség részére kell átadni (legalábbis a meglévő részét). Az

Frissítve: 2021.12.31.

iskolaszövetkezet közgyűlése az esetleges veszteségek fedezésére pótbefizetést nem írhat elő, és az iskolaszövetkezet nem is alakulhat át gazdasági társasággá.

Az iskolaszövetkezet tagsági jogviszonya a tanulói vagy hallgatói jogviszony megszűnésével egyidejűleg megszűnik, és ehhez külön intézkedés nem kell. A tanulói jogviszonyt a diákigazolvány igazolja, és miután az a tényleges tanulói jogviszony után még a tárgyév október 31. napjáig érvényes, eddig a napig tartható fenn az iskolaszövetkezeti tagság.

Összeállította: Dr. Simon Balázs

I. Mi az az iskolaszövetkezet?

Az iskolaszövetkezetek a nappali tagozatos tanulók és hallgatók számára kínálnak munkalehetőségeket. Az iskolaszövetkezet szerződést köt olyan cégekkel, akiknek szükségük lehet a diákok munkájára. E cégek lesznek az iskolaszövetkezet szolgáltatásának fogadói. A diák a szövetkezet tagjaként az egyéni időbeosztásának megfelelő időpontokban és időtartamban dolgozhat a szövetkezet

Frissítve: 2021.12.31.

szervezésében és irányításával a szolgáltatás fogadójánál. A munkavégzés itt nem munkaviszonyban, hanem a szövetkezetekről szóló törvényben (2006. évi X. tv.) szabályozott személyes közreműködés keretében történik. Ehhez a fiatalnak taggá kell válnia az iskolaszövetkezetben, és ezért cserébe időbeni kötöttségek nélkül próbálhatja ki magát a tanulmányai során végig, tehát akár több éven keresztül különböző munkakörökben szerezhethet munkatapasztalatokat, amely a későbbi felnőtt munkaszerezését nagyban megkönnyíti. Működésére, szervezetére a szövetkezetekről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Legfőbb döntéseit a tagok összességéből álló Közgyűlés hozza, irányítását az Igazgatóság végzi, amelynek munkáját Felügyelőbizottság ellenőrzi. A szövetkezetnek kötelezően tagja kell legyen egy oktatási intézmény, és a Felügyelőbizottságnak kötelezően tagja kell legyen az oktatási intézmény tag egy képviselője, valamint az oktatási intézmény fenntartójának egy képviselője.

II. Mit jelent tagnak lenni és hogyan lehetek az iskolaszövetkezet tagja?

A tagi jogviszony a munkavégzés feltétele. Az iskolaszövetkezet tagja úgy lehet a diák, hogy az általa kiválasztott iskolaszövetkezet irodáját személyesen felkeresi, belépési nyilatkozatot tölt ki, és befizeti a vagyoni hozzájárulás összegét. A legnagyobb iskolaszövetkezetek elérhetőségei megtalálhatóak a Magyarországi Diákvállalkozások Országos Érdekképviseleti szövetségének (www.diakesz.hu) honlapján. A vagyoni hozzájárulás összege iskolaszövetkezetenként változik, jellemzően ötszáz és háromezer forint közötti összeg, és a legtöbb iskolaszövetkezet lehetővé teszi, hogy ezt a belépő tagnak nem kell befizetnie, hanem az első fizetéséből vonják le. A vagyoni hozzájárulás megfizetésével a diák nem csak munkavégzési lehetőségekhez jut a neki megfelelő időbeosztásban, hanem a szövetkezet tulajdonosává is válik, így annak közgyűlésén is részt vehet, ahol a szövetkezet működéséről és vezető tisztségviselőiről szóló döntések születnek, ezáltal közvetlenül beleszólhat a szövetkezet döntéseibe. A tagsági jogviszony feltétele, hogy a belépni

Frissítve: 2021.12.31.

kívánó jelentkező magyarországi oktatási intézmény nappali tagozatos tanulója vagy hallgatója legyen (az állampolgársága nem releváns). Ezt érvényes diákigazolvánnyal kell igazolnia az iskolaszövetkezet felé, de az igazolásra megfelelő a jogviszony fennállását egyéb módon igazoló dokumentum is: tanulói vagy hallgatói jogviszony-igazolás, diákigazolvány igényléséről szóló igazolás, évhalasztást engedélyező határozat. Mivel mind a diákigazolvány, mind az egyéb igazoló dokumentumok egy-egy adott tanulmányi időszakra vonatkozóan bizonyítják a nappali tagozatos jogviszony fennállását, ezért ha a diák egy tanévnél vagy tanulmányi félévnél hosszabb időszakon keresztül kíván munkát végezni, e dokumentumokat (általában március 31. és október 31. után) ismételten be kell mutatni a szövetkezet irodájában. Iskolaszövetkezetben történő munkavégzés szempontjából a hallgatói jogviszonyukat szüneteltető (passzív státuszú), de a huszonötödik életévüket még be nem töltött hallgatók is nappali tagozatosnak minősülnek, azaz végezhetnek munkát iskolaszövetkezetben. A szövetkezeti jogviszony létrejöttét a szövetkezet köteles bejelenteni a NAV felé, amihez a diák részéről még szükség van az adóazonosító jel és a társadalombiztosítási azonosító jel

Frissítve: 2021.12.31.

(adószám és TAJ szám) megadására. Tizennyolc év alatti diákok esetében a belépéshez és a személyes közreműködésről szóló megállapodás megkötéséhez szükség van a törvényes képviselő (szülő) hozzájárulásához is. Tizenhat éves kor alatt csak iskolai tanszünetben, és csak a diák iskolája tanulmányi programjának megfelelő feladatkörben vállalhat közreműködést a diák. Tizenöt éves kor alatt gyakorlatilag nincs mód az iskolaszövetkezeti munkavégzésre. A diák egyszerre több iskolaszövetkezetnek is tagja lehet, nincs olyan jogi korlátozás, amely ezt kizárná.

IV. Milyen feladatkörökben dolgozhatnak?

Az iskolaszövetkezeteknél elérhető feladatköröket az határozza meg, hogy az adott szövetkezet, amit a diák választ, milyen cégekkel és milyen feladatok ellátására szerződött le, ezért az egyes szövetkezeteknél eltérő lehetőségekkel lehet találkozni. Érdemes tehát akár több iskolaszövetkezet tagságába is belépni a diák saját igényeinek jobban megfelelő lehetőség megtalálása érdekében. A legjellemzőbb munkalehetőségek a könnyűipari, kereskedelmi, logisztikai és mezőgazdasági betanított

Frissítve: 2021.12.31.

munkák, mint a gépsor melletti feladatok, csomagolás, árufeltöltés, pénztáros, raktáros feladatok, kukorica címerezés, gyümölcszedés. Ezen kívül megtalálhatóak a szolgáltató szektor megrendelése, úgymint adatrögzítő, telefonos operátor, call center adminisztrátor, irodai kiségitő, valamint a magasabb kihívást adó irodai, adminisztratív, ügyintézői, illetve nyelvtudást vagy számítógépes ismereteket igénylő feladatok. Kisebb számban, de lehetősége van az iskolaszövetkezeti tagoknak a tanulmányaiknak megfelelő szakmai gyakorlatot is biztosító lehetőségeket is megtalálni. Ez utóbbi esetben a 2016-tól hatályos jogi környezet azt is lehetővé teszi, hogy annak a hallgatónak, aki a saját szakiránya gyakorlati képzési követelményeinek megfelelő feladatkörben végez munkát az iskolaszövetkezet keretei között, annak ezt az oktatási intézmény a szakmai gyakorlat teljesítéseként elismerje.

V. Milyen javadalmazásra számíthatok?

A szövetkezeti törvény előírja, hogy a külső szolgáltatásban résztvevő tag személyes közreműködéséért legalább a mindenkori minimálbér, illetve ha a feladatkör

Frissítve: 2021.12.31.

szakmai követelménye szakmai végzettség vagy legalább érettségi (ilyen az összes gyakornoki feladatkör), akkor a garantált bérminimum jár. Ezek konkrét összegét minden évben kormányrendelet határozza meg, kiadványunk készültekor a 2020. évi minimálbér 787 Ft/óra, a garantált bérminimum 1.054 Ft/óra. Vidéken a betanított jellegű munkák esetében a minimálbér vagy ahhoz közeli díjazás a jellemző, Budapesten ezek az összegek 10-20%-kal magasabbak, valamint a feladat szintjének növekedésével is emelkednek. Az iskolaszövetkezetben történő személyes közreműködésnek a hagyományos munkaviszonyhoz képest anyagi szempontból vannak pozitívumai és negatívumai egyaránt. Pozitívuma, hogy a diákok jövedelméből ebben a munkavégzési formában nem kell levonni a bruttó bérből az egészségügyi és nyugdíjjárulékokat, így azonos bruttó jövedelemből az iskolaszövetkezeti tag nettó jövedelme közel húsz százalékkal magasabb lesz, mintha ugyanazt az összeget munkabéreként kapta volna meg. Ugyanakkor negatívum, hogy az iskolaszövetkezetben teljesített munkájuk nem „nyugdíjszerző” idő, azaz - majd sok-sok év múlva - a nyugdíj megállapításakor ez az idő nem számít majd bele a szolgálati idejükbe. A hagyományos

Frissítve: 2021.12.31.

munkaviszonyban a munkavállalóknak különböző pótlékok járnak, például ha éjszaka, vasárnap, vagy munkaszüneti napon végeznek munkát. Ugyanezt a juttatást az iskolaszövetkezetben nem kötelező fizetni, azaz előfordulhat, hogy az adott iskolaszövetkezet az adott feladatkörben személyesen közreműködő tagjának nem fizet olyan pótlékokat, ami munkaviszonyban járna. Ugyanakkor el kell mondani, hogy a diákot nem lehet munkavégzésre kötelezni, így arra sem lehet utasítani, hogy éjszaka, vasárnap vagy munkaszüneti napon munkát végezzen, míg erre munkaviszonyban utasítható lenne. A diákok jövedelmét érinti még, hogy az iskolaszövetkezeti foglalkoztatásban nincs fizetett szabadság. 2016. szeptember 1-től részlegesen hatályba lépett egy olyan törvény, amely ezt előírta, de még a szabály teljes körű hatálybalépés előtt ezt visszamódosították, így a diákoknak továbbra sem jár fizetett szabadság.

VI. Hogyan léphetek ki az iskolaszövetkezetből?

A szövetkezetekről szóló törvény alapján a tag szövetkezeti tagsági jogviszony megszűnik, ha a tanulói

hallgatói jogviszonya megszűnik. A tagsági jogviszony megszűnhet még úgy is, hogy a tanulói, hallgatói jogviszonnyal rendelkező tag - egy kilépési nyilatkozat megtételével - kéri a szövetkezettől tagsági jogviszonya megszüntetését. A szövetkezet mindkét esetben a vagyoni hozzájárulás összegét a tag részére visszafizeti.